

GLAVNA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 82.—, za polugodište K 46.—, tromjesečno K 30.—, mjesечно K 9.—, a nalagopredaj 10 balera. — OGLASNI cijena se u apravi lista trg. Cenzura broj 1, te se računaju po 30 balera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlezi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 1. kolovoza 1918.

"HIVASKI LIST" izlazi u nakladništvu izdavača JOS. KRMFOVIC, u Puli, trg. Cenzura broj 1. Uredništvo se nalazi u Siskanjoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Krukup se ne tražuje. Sve obavijesti se osim onima dopisi. Nefrankanska pišma se ne prima.

Sve ruske navale suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaji.

Beč, 31. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.
Na vrhovima od Kirilbabe suzbile su pred prošle noći čete Pfliizer-Baltinove vojske rusku provalu. U jugoistočnoj Galiciji protekao je dan izmjereno mirno.

Na zapadu i sjeverozapadu od Bučca nastavlja neprijatelj svoje napadaje sada kao do sada najvećom žilavosti. Bilo je tu i jačiji ugoer-anog i tvrdokornog boja. Savezničke su čete držale sve položaje.

Na neposrednom zapadu od Brodija izjavilo se je više noćnih protivničkih napadaja. Također u Voliniji žrtvovao je jučer neprijatelj opet bez svakog uspjeha nebrojne tisuće borilaca. Gdje je kod Zviraka svuda su propale njegove kolone: kod Jurinca, na zapadu i sjeverozapadu od Lucka, i na obim stranama pruge, što iz Sarnija vodi u Kovel; na jugu od Stobihve, gdje je pro prolazno stupio na lijevu obalu Stohoda, bio je opet proteran. Savezničke čete, koje se bore u Voliniji zarobile su jučer više ruskih časnika i 2000 momaka i zaplijenile 3 strojne puške.

Talijansko bojište.
Na Dolomitima je bio jučer krvav suzbijen u području Tofane napadaj mnogih bataljuna alpnaca. Zarobili smo 135 Talijana, među njima 10 časnika, te zaplijenili 2 strojne puške.
Na sokočjoj fronti podržavalo je neprijateljsko topništvo žestoku paljbu protiv tolimskog i goičkog mostobrana, kao što i protiv naših položaja na brdu Sv. Mihovila.

Jugoistočno bojište.
Nema osobitih događaja.
Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Häfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaji.

Berlin, 31. (D. u.) Iz velikog se javnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.
Engleska poduzeća kod Pozieresia Longuevala protogla su se do jučerašnjeg dana. Bila su uvod k novom velikom englesko-francuskom napadaju, koji se jutros zajednički zbilo između Longuevala i Somme nastupom od najmanje 6 divizija, dok je onaj između Pozieresia i Longuevala bio kroz čitavi dan zadržavan našom zapornom vatrom; samo navečer je došlo do izvedenja pojedinačkih navala također s vrlo jakim silama. Neprijatelj je bio svuda suzbijen teškim krvavim gubicima i nije dobio ni noge zemljan; gdje je došlo do bojeva na bajunete, odlučili su se svi nama u prilog. Zarobljeno je 12 neprijateljskih časnika i 769 momaka, zaplijenjeno 13 strojnih pušaka.

Na jugu od Somme topovski bojevi.
Na istoku od Muze ojačala bi češće topovska paljba do večerine. Jugozapadno od tvrđve Thiaumont odigrali su se maleni bojevi s ručnim granatama.

Skupina francuskih letjela, što je nastupila protiv Mühlheima u B., bila je kod Neurenburga natjerana u bijeg od naših Fokkera i prognana. Zapojeđničko je letjelo bilo oboreno na sjeverozapadu od Mühlheimsa; osim toga bila na raznim mjestima postavljena izvan boja 4 neprijateljska letjela.

Istočno bojište.

Sjedne i druge su strane Friedrichstadta bila suzbijena ruska izvidnička odijeljenja. Navale protiv naših položaja na prokupu zapadno Logišina i kod Nohela, jugozapadno od Pinskoga, izjavile su se.

Lišingovna bojna skupina suzbila je i jučer pobjedonosno neprestane jake navale ruskih četnih masa. Napadač je imao opet najveće gubitke. Dobro pripravljenom protunavalom suzbili smo neprijatelja, koji je bio prodro kod Zareča, južno od Stobihve. U koliko se je do sada ustanovilo bilo je jučer zarobljeno 1889 Rusa, među njima 9 časnika.

Bothmerova vojska: U navalama nastavljeno u odsjeku sjeverozapadno i zapadno od Bučca uspjelo je Rusima da na pojedinim mjestima prodru u naprednu obrambenu liniju. Bili su suzbijeni, sve su navale uspješno odvrane.

Balkansko bojište.
Nema ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaji.

Carigrad, 31. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.
Nakon što smo potjerali ruske boje silne iz Revanduzu proti granici, nastavlja se borba nama u prilog. Rusi su bili prisiljeni, da pobjegu iz mjesta Sakiz prema sjeveru, a mi ih tjeramo.

Kaukaska fronta.
U odsjeku je Bitlis položaj nepromijenjen. Naše su čete jurile oteke protivniku brjieg Antuk, koji se je nalazio 20 km. na jugoistoku od Muša u neprijateljskim rukama i koji vlada na okolinskim područjem. U protunavali suzbili smo posve bajonetama žestoke neprijateljske napadaje protiv naših položaja u odsjeku Ognrt (30 km. jugoistočno od Baškaja), te su Rusi pretrpjeli kod toga teške gubitke. Broj mrtvih nadmašuje 1000. Naše čete, koje su se zadržale na 10 km. zapadno od Erzinjana, osujetile su snažnom protunavali pokušaje napredovanja neprijateljskih bojnih sila, koje su se opkopalne na 13 km. jugozapadno od Gumšikine. Naše su ih čete napale, izbacile iz njihovih položaja i postipinule su ih grama istoku.

Egipatska fronta.
Naša pomaknuta odijeljenja suzbijaju svuda u okolici Kotura neprijateljska izvidnička odijeljenja te dobivaju korak po korak tla prema zapadu.

BRZOJAVI.

Rat.

Srpske čete na Balkanu.

Karlsruhe: „Neue Zürcher Zeitung“ javlja iz Atene: Srpska vojska, koja sastoji od tri vojna zbora, pod englesko-francuskim vrhovnim vodstvom otpremjena je preko Florine na sjevernu granicu. Izuzevši sukobe u okolici Kikindri i klanca na obim stranama željezničke pruge Seres, nije došlo do nikakvih drugih operacija. Sarraif čeka navodno još uvijek na ruska pojačanja.

Austro-Ugarska.

Carevo ručno pismo prigodom dvogodišnjice rata.

Beč, 31. (D. u.) Premijostivi je car upravo prigodom dvogodišnjice rata ručno pismo u ministre predsjednike Stitrgaha i Tiszu. (Pismo je brozavaka preduga i došla nam je prekasno donijeti čemo je u sutrašnjem broju.)

Poljski zarobljenici pušteni na slobodu.

Beč, 31. „Polnische Stimmen“ javlja: Obzirom na želju izraženu sa poljske strane, pustila je austro-ugarska vlada na slobodu dio ruskih zarobljenika, rođenih u Poljskoj. 21 t. m. prijavilo se u Pietrkow 64 zarobljenika, koji su većim dijelom rođeni u Pietrkovu ili njegovoj okolini. Njihov je dolazak izazvao veliku radost u svim krugovima pučanstva.

Balkan.

Ilescu posjetio bugarsku granicu.

Bukarešt. Državni tajnik u ratnom ministarstvu Ilescu zaputio se, u pratnji dvajih visokih časnika, na inspekciono putovanje u Pazardžik. Ondan će posjetiti rumunjsko-bugarsku granicu. Prije svoje odlaska je Ilescu potuče konferirao sa ministrom predsjednikom.

Radoslavov o položaju.

Budimpešta, 31. Sofijski dopisnik „Pester Lloyd“ ima je razgovor sa ministarskim predsjednikom Radoslavovom. Ministarski predsjednik ocjenjuje sa pouzdanjem izvan politički položaj. Položaj na istočnoj i zapadnoj fronti ostao je povoljan uza sve ogromne sile, koje su naši neprijatelji tako upotrijebili. Položaj će naši neprijatelji tako upotrijebiti. Položaj će ipak morati uvidjeti, da je bezuvjetno nemoguće otići nam pobjedu.

Obzirom na Sasonovu demisiju je ministarski predsjednik uvjeren, da je predstojeća katastrofa ruske vojske i njezino pomerenje vrlo djelovalo na ministra. I ako neće u političkom položaju nastupiti nikakve promjene, to neće barem sudbina Rusije biti više u zlobnoj ruci Sasonovoj.

Odnosaji prema Rumunjskoj potvrđuju poznanje. Bugarska, izjavio je Radoslavov, hoće sve poduzeti, e nebi došla u konflikt sa susjedima, da će učiniti sve, e bi Rumunjskoj dokazala, da ima za budućnost samo najbolje namjere.

Politika Britanija nije dosada obrojila nikakvim plodom, jer se odgovorna mjesta nijesu dala zanesti od ententnih vaba, te nema nikakvih znakova, koji bi dali povoda pesimističkom naziranju.

Ni položaj u Grčkoj ne smije se radi toga smatrati pesimističkim, jer je enteta zajedno sa Venetozom uspjelo, da se predobla za svoje osnovne stavove muzeve i stranke. To name još nije dokaz, da se je grčki narod pustio ententnim vabama zavesti u propast.

Municijски transporti za Rumunjsku.

Berlin, 31. Lokalanzeiger doznaje iz Basela: „Ruskoje Slovo“ veli, da ne odgovara istini vijest, da su rumunjski municijски transporti presli rusku granicu. Izvoz mnozine municije, koja već nekoliko mjeseci leži u Ruskoj kaostu i uspostava prevažanja municije tvore predmet pregovaranja, koja su započela tek 20. t. m.

Golemi požar u Valoni.

Ljugo, 31. (D. u.) Po novinskoj vijesti iz Barja, buknuo je u Valoni golemi požar, koji je uništio 130 skladišta robe. Šteta iznaša više milijuna.

Antanta.

Pozivi u Rusiji.

München, 31. „Münchner Neusten Nachrichten“ javljaju, bit će u Rusiji pozvani pod oružje svi muškarci od 17. do 51. godine, koji su još na raspolaganje. U Finskoj se, u protuslojvu sa pravcima Finaca, poduzimaju priprave za poziv u vojnu službu isto muškarcima od 17—51. godine. Očekuje se, da će to novo namu ruskih oblasti prouzročiti u Finskoj nemire.

Casement.

Berlin, 31. „Lokalanzeiger“ brzojavljaju iz Kopenhagena: Berlingske Tidende javlja iz Londona: Govori, da nema nikakvih nada, da će kralj pomilostiti Casementa, prem će dakle slijedeće sedmice biti osuda izvršena.

Ustreljenje kapetana Fryotta.

London, 31. (D. u.) Grey je svratio pozornost američkoga poslanika u Londonu na njemačku vijest o ustreljenju kapetana Fryotta. Ako je njemačka vlada, kaže Grey, počinita takov zločin na engleskom zarobljeniku, koji se je nalazio u njezinoj zarobljenstvu, što se očitno postalo položaj skrajno ozbiljan. Da Grey moli s toga, da se izvoli američkoga poslanika u Berlinu provesti prenu istragu, je li istinita novinska vijest o Fryottovom ustreljenju. Kao odgovor dostavilo je poslanistvo Greyu izvještaj američkog poslanika u Berlinu o njegovom posredovanju u toj stvari.

Zatvorenje Francuske granice.

Genf, 31. Jučer u 4 sata bijaše na zapovjed vijoničkih oblasti zatvorena francuska granica prema Švic. Bijahu zadržani svi brzojavci, dapače i službeni ratni izvještaji francuski, engleski i belgijski.

Italija i Njemačka.

Lugano, 31. Boselli je po prvi puta posopostjeo glavni stan. On hoće, da u pitanju držanja Italije prema Njemačkoj dođe do jedinstva među vladom s jedne strane i krunom te Cadornom s druge strane.

Talijansko ratborno novinstvo, koje sluti, da neposredno ne predstoji navješćenje rata Njemačkoj, napada vladu, što ona previše polemizira, a malo radi.

Amerika.

Eksplozija dinamita kod New-Yorka.

New-York, 31. (D. u.) Od eksplozije dinamita u tvornicama municije na malenom otoku kod New-Yorka nastradalo je veliki broj ljudi. Bila je nanešena i velika materijalna šteta. S početka ponadali su se, da ima među radnicima samo malozdrava. Ali već dosad je bilo dopremljeno u bolnicu 75 osoba. Govori se, da se je vatra porodila u skladištu municije, pa da je zahvatila maonu kratcu šrapnelima. Taneta su eksplozirala a granate su potom upalile, drži se, dinamit na terimim vozovima. Čitav je otok prekriven koplama ruševina.

Razni brzojavi.

Prag, Kako odvještaji listovi javljaju, moraju u Kutnoj Gori u Češkoj žene, koje budu noću upašene sbog prostitucije, sliedeći kad mesi ulice. Kad su neke žene „boljih“ porodica prosjedovale protiv ove sramote, ali zdrave

kazne, naloženo im je, da baren peru septicne i podove općinskih i drugih javnih zgrada.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 28. Služb. izvještaj od 27. posl. podne.

Istočno more.
25. srpnja bacio je neprijateljski zepelin na izlazu iz finskog zaljeva i na Alandsko otočje po prilici 50 bomba. Nije napravio nikakove štete. Pred opstreljavanjem naših brodova nastao je zepelinac na jugu. Istog je dana nastalo 8 pomorskih letjela naše pomorske letališne na otoku Oesel, te su izbacila preko 100 bomba. Dva su se naša pomorska letjela upustila u boj, te im je uspjelo, da obore neprijateljski stroj, koji je uhvatio vatra.

Kaukaska fronta.

U saperskom skladištu u Sipikoru 20 vrsta sjeverno od Erzinjana zaplijenili smo do 5000 ručnih granata, preko 1000 pušaka i 600 širinja naboja. U Hestahuanu smo našli skladište pušaka, samokresa, bodova, topničke municije, petroleja i benzina. Grad Erzinjan nije ništa pretrpio.

Engleska.

London, 27. Službeni izvještaj od 26.

Sjeverno od črta Pozieres-Barentin-le-Petit osvojili smo 200 jardi važnih neprijateljskih jaraka. Neprijatelj ih je opet osvojio odmah drugo jutro, ali bezodvlačnom su protunavalom ponovno stupili u južni kraj. Na desnom lomu ponovno stupili u južni kraj. Na desnom lomu ponovno stupili u južni kraj. Na desnom lomu ponovno stupili u južni kraj.

Engleska su letjela izvršila u srijedu vijest službu, čim su ustanovila neprijateljske baterije. Danas je bila radi magle njihova djelatnost manjena; gdje je letjela nestalo.
Popisi gubitaka od 24., 25. i 27. srpnja bile je imea 608, ali 216 časnika; palo ih je 314.

London, 28. Po ogorčenoj borbi potisnule su naše čete petu branilorsku diviziju iz položaja, što je zaposjedale u šumi Delville. Čitava je sad šuma u našim rukama. Suzbili smo dvije potunavale uz velike neprijateljske gubitke. Napredovali smo još nešto u selu Longueval i blizu Pozieresia. Topovski boj noćas na raznim odsjecima fronte.

London, 29. Osvojili smo i posljednje čardake u Longuevalu i uhvatili smo kod toga nekoliko zarobljenika. U okolici Pozieresia potrajao je kroz čitavi dan boj na bajonete. Na drugim mjestima znatna topovska djelatnost. Izvidnička je ophodnja uništila kod Bapauma dva neprijateljska letjela.

Francuska.

Paris, 31. (D. u.) Službeni izvještaj od 30. srpnja:

Na sjeveru od Somme je bio dan obilježen nizom krvavih bojeva na odjelu fronte između vrha 139, na sjeveroistoku od Hardecourta, i rijeke. Naše su čete prešle na navalu te su osvojile čitavu paljbu pod čitave sustave neprijateljskih jaraka po 300 do 800 metara dubine. Dopri jara po 300 do 800 metara dubine. Dopri jara po 300 do 800 metara dubine. Dopri jara po 300 do 800 metara dubine.

Prigodom dne 23. srpnja o. g. na Monte Cane istaknule su se opet nekoje tvrtke i osobe svojim darežljivostu, koju su svrše posvetile službi humanitarnoj i patriotske vrste. Opravdanom ponosom može grad naglasiti to, da je u njemu mnogo građana, koji su u ovim časovima dokazali, da njihovo srce nije za drugoga, a njihovo srce nije za drugoga, a njihovo srce nije za drugoga.

Domae Vijesti.

Zahvala.

Prigodom dne 23. srpnja o. g. na Monte Cane istaknule su se opet nekoje tvrtke i osobe svojim darežljivostu, koju su svrše posvetile službi humanitarnoj i patriotske vrste. Opravdanom ponosom može grad naglasiti to, da je u njemu mnogo građana, koji su u ovim časovima dokazali, da njihovo srce nije za drugoga, a njihovo srce nije za drugoga, a njihovo srce nije za drugoga.

pače i isto je sunce sa zlatnim svojim zrakama i narav, koja kao da se je smiješkala, ugodila ovj proslavi!

Mnogi su poklonili u novcu, drugi opet u živimim sastavima; drugi broj i proizvođača, odnosno su plemenitoj svrsi posvetili rad svojih ruku. Osobito su se istaknule dame paviljona Crvenog rtiča: gđa. Dr. Rebentisch, gđa. Rametsteiner, gđa. Marja i Alice Scrajin, gđa. Vera i Stana Vidmar, gđica. Paula Mezzar; od „luke sreće“: gđa. Bekar, gđa. i gđica. Krmpotic, gđica Stela i Minka Stopar, gđica. Drabosch; od paviljona za prodaju cvijeća, znakova i pjesama: gđica Risi Möllner, gđica i mlada i mlata Laura Dorotic, gđica Ivica Grubišić, gđica Kaudušer; od kavane Tegethoff: gđa. Ulfing, gđa. Dr. Sorli sa kćeri, gđica. Flo. Gja. Pfeiffer, gđica. Kinkela i gđica. Neovak. Naročita hvala neka bude izrečena za neumorno djelovanje gospode Hinka i Daniela Antonini, Aleksandra Kauduschera, Bradaciš, Viktora i Milana Hellmanna, Reimanna, Schaffera, Weiska, pjevačkom zborovodji Rudolf Mate, tamburaškom zboru S. M. S., „Habsburg“, kao i čitavom zboru Najusudnijih, gđica. Josipa Dr. Zuccon, dr. Fruge, dr. Sorliju, Josipu Krmpoticu i gospođi, koja su sudjelovala.

Nadalje su na rob, dragocjenostima, priborima za odore, sitnim predmetima i piću darovali ova gospođa i tvrtke: Kuppelweserova uprava dobara, gradsko općinsko povjerenstvo, tvrtka Tominc (modeli Kruppovog mužara u vrijednosti od 300 K).

Dom. Sec. Benussi (5 hektolitra pive); tvrtka Dreher (5 hektolitra pive); tvrtka Dejak (3 hektolitra pive); Ivan Ispi vinski (200 boca sinalka); gđ. Dr. Ciotti, Bernard Johann, Droguerija Antoninovi, tvrtka M. Mardesić, zlatar Hafner, Ivan Zimolo, Karlo Jozo, pomodna kuća Lubi, tvrtka F. W. Schöner, Alnes „Al Austria“, Nikola Mardesić, Jovan Jasin, Adolfo Fischer, Ivan Höss, gđica Zunic i tvrtka Jos. Krmpotic.

U novčanim su darovima po gospođinu Mardesiću darovali: Tvrtka braća Maraspin 200 K, po 100 K: droguerija Tominc, Nik. Mardesić, Leopoldo, Rojati; Mile Pavelić 60 K; po 50 K: Karlo Matetich, Giorgio Benussi, Kreditio i eksportno društvo, tvrtka L. Dejak, Kavana Rauch (vlasnik) Gregorij Vratovich, (Kavana Miramar), Giacomo Scrajin, Ignacio Steiner, Franjo Scala (Kavana Eden), Speisenmeister Matijević (S. M. S., „Custoza“), gđa Sanzin, Rudolf Marinovich, (Fasana); obitelji Demori 40 K; po 30 K: tvrtka Ett. Suppan, Jozefina Blasich, Rudolf Novak; Serafin Gullazzi 25 K; slastičar Janković 24 K 80 h; po 20 K: Braća Žic, Dr. Agostini, Antun, Ivan, Pauletta, poduzetnik Polla, obitelji Cozzio, Proviantmeister Stepic, Speisenmeister Holzer, Speisenmeister Sandalić, tvrtka E. Poduje, Pavao Triscoll, Kondreardim Holub, Don Fran Ivanisvič, Dr. Karl Ciotti, Cancalista Kučera, administracija „Il Gazzettino di Pola“; zbirka kod Polizeiposten I. kroz gosp. kancelistu Kučeru i Petra Pavlović 16 K; po 10 K: tvrtka Fröhauer, Dr. Schiavuzzi, Pavao Turina, parfumerija Karl, Zottig, Joso Pavetić, Speisenmeister Gortop, Ivan Pauletta, Speisenmeister Delise, Mihovil Lucchich; Roberto Knez 6 K; Kupuno K 1771 80 h.

Kupuno je uništeno: na ulaznicama K 2360—; na pivi, vinu i ostalom piću K 741135; na mesu, šunk i kruhu K 126633; na cvijeću, pjesmama i razglednicama K 690—; na kuhanju K 626—; darjacija tombola (luka sreće) kruna 354—; na ličju proslave: po kavani Tegethoff K 250—; po Crvenom križu K 28330; po kavani „Narodni dom“ K 200—; po zafartkovačini Sillich K 100—; po gospođinu Sclaninu K 100—; po gospođi Petanjici i Kerec uništeno K 49—; po gospođinu Jurkoviću K

30—; tomu zbirka gospođina Mardesića K 177180. Kupuno K 15.49578. Za nakupovano povrno i pivo, vino, šunku, brašno (kruh) itd. izdano je K 626432 tako je u postignuti žuti dobitak od K 913146 i isto od tvrtke Tominc poklonjeni model mužara u vrijednosti od 300 kruna.

Da se taj čisti dobitak postigao, nije malo doprinijela suradljivost c. i. k. pomorskih oblasti kao i ličnosti iz njihovog kruga, koje su privedivajima u svakom pogledu išle na ruku.

Konačno izričemo hvalu i ovdješnjem novinstvu i to listovima: „Hrvatski List“, „Polar Tagblatt“ i „Il Gazzettino di Pola“, za njihovo snažno podupiranje.

Stoga u ime udovica i sirota, koje će uslijed sjajnog rezultata viske proslave, godišnjice pomorske bitke, u kojoj je austrijska ratna mornarica po našem neumoljivom Tegethoffu stekla pobjedu, zapasti znatna potpora. Neka bude privedivajima dozvoljeno, svima zajedno, koji su sudjelovali u svakom proslave, a ponajprije visoko štovanoj pokroviteljici previeljeloj gospođi Chmelzar, izraziti najiskreniji zahvalu.

PULA, 30 srpnja 1916.

Za odbor: Nikola Mardesić.

Gospodarstvo.

Dobra krma za stoku.

Ličće sladone repve vrlo je liranivo za stoku. Nu pri krmjenju repnog ličća mora se uzeti obzir veliki postotak soli u njima, osobito oksalne kiseline. Daje li se stoci previše toga ličća, to se oksalna kiselina spaja sa vapnom kostiju. Uslijed toga može stoka zapasti u razne bolesti. Ličće uživano u većoj mjeri, prouzrokuje lijavicu, što znači ne treba dati najedampunt puno. Da predusretimo bolestima stoku, daje se stoci na 100 kg. ličća oko 100 grama stajene krede. Ličćem sladone repe valja hraniti samo odraslu stoku, mladju stoci škodi.

Gnojenje vinograda.

Kaljeva još od velike je važnosti za gnojenje vinograda, polja i livada. Osobito oni, koji običavaju već više godina gnojiti Thomasovom troskom ili superfosfatom, moraju gnojiti i sa kaljevom solju, ako hoće imati obilan prirod. Ovakvo pognojena zemlja podnaša laglje sušu. Kaljevom solju najbolje je gnojiti već u zimi ili rano u proljeće. Na vrganj zemlje treba se 50—70 kg. 40-postotne kaljeve soli, koja je vrlo jeftina, a dobiva se u trgovinama s umjetnim gnojivima.

Sadite bagrame (akacije) za kolje u vinogradu.

Vinogradarima zadaje mnogo brige i troška nabava dobrog kolja za vinograd, budući je kolje dobro i trajnog drva mnogo skuplje od običnog drva. U takvim će se slučajevima razumam vinogradar poslušiti najbolje gajenjem bagrema. Bagrem daje vrlo dobro kolje, koje je trajno, koja se trajnost još više povećaje, ako se prije upotrebe impregnira s modrom galicom. Gajenje bagrema ne zadaje gospodarima nikakvih muka, jer dobro uspijeva svagdje, osim na mokrom i močvarnom tlu, dapače uspijeva i na kamenitom tlu. Nasadi bagrema se brzo razvijaju, trajaju se, vinogradar nalazi u njima svake godine u izobilju kolja za svoj vinograd. Općenito je poznato, da bagrem daje izvrsno kolje za vinograd, te se u vinorodnim krajevima u velike sadi. Tako u gornjoj Italiji, u Ugarskoj, Njemačkoj i drugdje.

„Hrvatska“.

Razne Vijești.

Prijeto na Izbornoj agenciji u Grčkoj. Atenska „Nes Himer“ donosi, kako Reuters ud javlja, da se u Grčkoj agitira u potonje doba krizalicom, da će, u slučaju da ostane Venizelos kod predstojećih izbora u manjini, najvjestiti Njemačka i Bugarska Grčkoj rat. Javno je najvjesti ogorčeno, da se Bugarsku mješa s Njemačkom u svrhu da se utuče politička sloboda grčkoga naroda. Prema izvaji „Frankfurter-Zeitunga“ ne kane se Njemačka i Bugarska umiješati u Grčke izbore. Usudni namjera, nastana, prama priznanju vlastite štampe, vršili prihtava na izbor. Svrha je Reutersove vijesti, da sumnjičenim prikrije nastala antate.

Tri prijedloga glede autonomije Poljske. Kako se iz Stockholma javlja, predložena su u ruskom ministarstvu vanjsih posala tri prijedloga glede autonomije Poljske. Jedan je izradjen po moskovskim političarima i zahtijeva, da se smjestita proglaš državna autonomija Poljske. Drugi je ostao u ministra predsjednika Strimera, koji ne daje Poljskoj državu već samo pokrajinski autonomiju na širokoj podlozi. Treću je osnovu sastavio Sazonov, i ta sadržaje samo općenitosti i želi, da se proglas autonomije Poljske odgodi na vrijeme, kad se isijera (?) neprijajita iz Poljske.

Izjava potpredsjednika bugarskoga sabornja. Izvjestitelj „Pester Lloydja“ u Sofiji imao je razgovor sa polpredsjednikom bugarskoga sabornja dr. M. Glogovinom, koji je izmjeđje ostaloga rekao: „Bugarsku ne može ništa više rastaviti od centralnih vlasti. Pobjeda centralnih vlasti je i naša pobjeda, dok bi njihova propast bila i propast bugarskoga naroda. Mi samo ustalom uljevi vjerovali u pobjedu centralnih vlasti, koje ćemo biti i mi sudionici. Jaka Njemačka i Austro-Ugarska uvjetuju iaku Bugarsku.“

Austrijski Franklin. Dne 1. augusta i. g. navršuje se 200 godina, otkako se je rodio jedan od mnogih i mnogih veličana, kojima bi se danas valja orla čitavim svijetom, da im je koljevka tekla u drugom kojem kraju i da je pripadao drugom kojem narodu. Taj učeni, nadareni i dalekovidni se čovjek zove Prokop Diviš, rođen dne 1. augusta 1696 u Sentenbergu u Češkoj. Bio je priprost seoski svećenik, a umro je godine 1765.

Ime je toga znamenitoga muža danas slabo poznato. On, koji je bio po svojim idejama dapače i od samoga Franklina veći i bolji u području elektriciteta izumio ono, što su iza njega kasnije čitave dvije generacije morale, ponovno izumiti i otkriti, u nema danas nigdje na svijetu, a ma ni najednostavnijeg spomenika, da ni priproste spomenoljče.

Tako je Diviš primjerice već godine 1730. čitao i radio kod električne svjetlosti dake čitavih 20 godina prije nego što je otkriveno električno žarenje. Nadalje je preporučao ubijanje životinja električnim putem, a to je ujedno prvi, koji je stao upućivati na elektroparaju (liječenje pomoću elektriciteta). Kod kuće je upotrebljavao ograde od žica, kojima je prolazila električna struja, za obranu protiv prolivčanica, a ovo su sredstvo počeli upotrebljavati u ratu tek godine 1904. Kao nešto posve nova. Godine 1753. izumio je sasvim neovisno od Franklina munjovod, no taj su mu pravznamenit seljaci razorili. Godine 1756. sagradio je električki orkestrion, koji je svirao bez čovjekove pomoći. A koliko bi bi toga taj čovjek još bio izumio i kako bi bi danas bio slavijen, da nije bio tako skroman i da nije bio — Slaven.

MALI OGLASNIK.

Moje nećak Viktor Baraković, koji stihl odje u mornarici, neka se javi svome striu u administraciji „Polar Tagblatt“.

C. kr. anstr. vojnička pripomoćna zaklada za udovice i siročadi

pod Najvišim pokroviteljstvom Njg. c. i. k. Apost. Veličanstva.

Riječ k ratnom osiguranju.

Ocalno-krvavi peš se vrti dalje. Dalje i dalje grom zgrda strašnih događaja, dalje i dalje zapovijeda neprisras ud narodima Austrije! Život! Cvjetici, kipeći i ustvarujući život leži uništen na tlima pod teškim kladivom ratne bore. Zene, majke, djeca čeznu gledajući na borbište za svojim — našimi vojnicima, gledaju tamo, gdje bjesci smrtna kosa nad dragima njihovog srca. On, koji je doma marljivih ruku, skrbnog srca ustvarao i radio za njihov dobrobit, za dobrobit dragi dom! Je li se povratio, kada zavezane zvijezde mira preko razbijenih, od ratnog bijesa razstranih poljana? I ako se ne povratio nikada više? Tko će donesti tada pomoć ubogima i zapuštenima?

„Pomozi si sam i tebi će ti pomagano!“ To je geslo u tom teškom, zalosnom času. I to geslo, koje je pružilo utješljivu ruku domaćim austrijskim vojničkim pripomoćna zaklada za udovice i siročadi pod Najvišim pokroviteljstvom Njg. c. i. k. Apost. Veličanstva. U svojoj dalekovidnoj skrbi ustanovila je temelj, da čovjekoljubnje, opsešnije uopće nije bilo moguće ustanoviti.

Komu nije poznata blagodarna djelatnost tog sklada? Komu nije poznato, koliko dobro je pripislo sve iz njega i kolika jiba je bilo domaćim austrijskim vojničkim pripomoćna zaklada za udovice i siročadi pod Najvišim pokroviteljstvom Njg. c. i. k. Apost. Veličanstva. U svojoj dalekovidnoj skrbi ustanovila je temelj, da čovjekoljubnje, opsešnije uopće nije bilo moguće ustanoviti.

Komu nije poznata blagodarna djelatnost tog sklada? Komu nije poznato, koliko dobro je pripislo sve iz njega i kolika jiba je bilo domaćim austrijskim vojničkim pripomoćna zaklada za udovice i siročadi pod Najvišim pokroviteljstvom Njg. c. i. k. Apost. Veličanstva. U svojoj dalekovidnoj skrbi ustanovila je temelj, da čovjekoljubnje, opsešnije uopće nije bilo moguće ustanoviti.

Kako ugodno nam biti pomoć taj zavod, slijedi već iz toga, da bez svakakvih neprilika, bez pisarja, bez liječničke pregledbe i drugih listina dolazi pomoć u silu. Tko se ne će poslužiti te pomoći, ako je rođak ratnika ili nije, kojeg osigura, te si tim putjem ustanovila temelj za svoju djecu! Stidovlje jiba je bilo već, koji su bili domaćima tih blagodati, a mora ih biti jošje na milijune, koje se zadržu na tom velikom čovjekoljubnom radu!

Naši hrabri junaci, koji se vani na bojnim poljanama bore za veličinu i slavu naše domovine, oni će vam biti zahvalni za tu brigu, jer jer je za njih na ratištu najteža savjest, šta će biti sa njihovim djecom, ako pogodi smrtno oštac njihovo srce!

Ustajite, je mnogo takovih, kojima se upire ču, da bi osigurali život onih u korist svoju i svoje djece. A takodjer za takove slučajeve je primjerna riječ na mjestu. Ustajite posjeduje taj ili onaj toliko, da mu nije treba misliti na pomoć, ipak će ista pomoć dobro doći u trenutku, kada će želiti, da se truplo svojeg dragog priveze sa ratišta u domovinu i ovdje položi u domaću zemlju te mu postavi na grob njega vriedan spomenik. Ali to stoji mnogo novaca, kojeg svatko ne smogne.

Kakav će biti plemenit rad, ako tu potporu obrne za troškove prevoza svojega u domovinu i za njegove spomenik, na kojeg će još djeca i od djece djeca gledati s ponosom!

Ne ustručavajte se dakle, došlo je jošte čas, dokle nije prekasno!

Obavijesti kojemu dragu vrti daje

Josip Krmpotic

kotarski posjedovaja za kotar Pula c. kr. Austrijske vojničke pripomoćne zaklade za udovice i siročadi u Puli, Trg Cuztova

Kupujte glasmo kod onih tvrtka koje oglašuju i preporučuju se u „HRVATSKOM LISTU“

O kokosima u Hanspärsgården.

Svedski napisao August Bodensson. Sören Sven i Kristens Kalle u Hanspärsgården od vaukda su se slagali i javljali kako dobru su osjetili. Nikad ne Sören Sven propustio, kad bi u nedjelju poslije podne po svoju običnu rakiju, a da ne bi pozvao Kalleja, da bratski dijeli s njim tu žarku kapljicu. A kad bi se Kalle vraćao iz grada ili iz krčme, dokivao bi već iz daleka Svena i mahao i onom, punom rakije. A o svim onim zdelicama kave, kojima bi nulkala Sorenova Stina Kallejevu Börtu ili kako Kallejeva Borta Sorenovu Stinu, ne ču u djeđe ni da govornim i jer ovu su žene bilo kroz svojih dvadeset godina ovamo naviknute, da jedna drugu čast. A osim svega toga bilo je još sveopće poznato, e se Svenov sin i Kallejeva kći Ivana vole i da će se doskora vjeriti, jer u ovom su slučaju bili stari posve istoga mišljenja kao i mladi. Tada je došlo, te je u tom dvorištu vladao takav mir i takova sloba, kao u ptičijem gnjezdu. Da, prebroditi su dapače i najgoru napast za susjede, koji su izvan zbilu i zbilu napast, koja se je sastojala u tom, što su jedni i drugi imali kokosi, a da se ipak radi jaja nijesu nikad koji bili zadržati. I sve je to bilo dobro i lijepo, dok su imali prave domaće seljačke kokosi, dok su im zadržati je uzumila lijepa ta soga i blaženi taj mir među njima. A evo, kako je došlo do toga! Jedne je nedjelje iz Dubrova dolica Kallejeva Borta u pravi stao i donijeli pastovrice krasno komad teletine. Pastovrica je dakako htjela da joj se oduži i Borta Bort dovič rjetkih jaja od nevjerojatno velikih, lijepih njemačkih kokosi, koje su se kočile po pasturovom dvorištu. Borta je bila puna radosti, „ako te bi najradje jaja skočila u zrak. I čim je to k u kneli, podmetne jaja pod kolosko, koja je već stajela u gnjezdu. I — da li je bilo već u o takovoj sreći, kakovu je imala Borta? — sudu se je kokosi i

jedan pijetao izlegao iz devet jaja — samo jedno je jedino bilo prazno. Borta je skakutala oko pilica, ma upravo tako kao i sama kvocka. Jedva te bi kod kuće i izvan kuće o čem drugom govorila. I kvocka je smjela sa svojim podmlatkom da šee po sobi poput druge mater. Pa ako bi se zalezela i na sam veliki stoli, ne bi Borta ni riječi krala. A ni Kalle ne bi radi toga ništa rekao, dok su pilici bili maleni. Ali kad su poodralsi te mogli skakutati, znao bi spomenuti: „Ti imadeš doživka odviše obzira prema pilicima. Borta! Da bih tako ostavljaj i sobi! Ta oni ne štede ni stola ni klupel!“ Ali, što! — slegne Borta ramenima. — Ti jamačno hočeš, da maleni ovi crvici padaju u zdrijelo svraki, ili vrani ili jastrebu? A što se tiče stola i klupa, to i ti, u koliko znamen, ne paziš mnogo na njihovu čistoću. Što? — Ništa, no čovjek mora svaki put oprezno da se ogleda, prije nego li hoće da sjedne — reče Kalle. — Da se čemu upadne i imaš oči, ako ne za to, da se ogledaš? — odvrati Borta. — Pilici ustaju ovdje unutra, dogod ja hoću, zapamti si to! Zar ja nikad ne smijem da imam na bilo kakovog vješela, ja? — Hm! Doista možeš mnogo veselja da doživš evo s ovim ovdje! — mrmrlja je Kalle. — Neka se nitko tako čvrsto ne veže o zemaljske stvari, jer iz toga nastaje kumirstvo, — reče on tad poboljšano. — Da se čvrsto ne vežeš Kumirstvo! Samo se ti odviše čvrsto ne veži! Pogledaj tad na ovaj ormar u koji! Ovdje imaš ti svoje kumirstvo! Jesi li danas već podigao oči do svoga kumira? — rasplasi se Borta. — Na ove se riječi Kalle mogao suzdržati od smijeha. — Grom i pakao, ne, nijesam, jer taj je prazan! Ta znašš ti upravo tako dobro kao i ja! — Uh! A zar nijesi možda li prazan, ti? Ali

zapamti si, pilči su moji. I ovdje u sobi ostaju, koje je mene volja. Zapamti si dobro! — odvrati Borta. — Time ode u kuhinju i prekrine rječkene. — Hm! Proti zebunja i pilicima teška je borba, mrmrlja je Kalle u brk i pošao na cestu. — No i Kalle bi se znao razestati, a to je jednom i žbilo, i to prilično, kad mu naime je Borta sakrila duhan, koji je bio stavio na klupu kraj vratiju, koji je sjedio kod stola. Tad se je na kraj razgoropacio Kalle i upitao, što do bijesa izumio je njegovo duhanje. Tada je zgodno nastala Borta i odgovorila, da je izgovarata, da je mislila, e je kokos od svoje ostavila bila. Ali od tog se je vremena pomno čuvala, da ne dira u Kallejev duhan. Ondje prijeko kod Sorenovih su imali trišta zabava sa Börtom i njezinim pilicima. Ta nije bila nikakova osobita umjetnost ču, što se govori u susjednoj sobi, ponajprije, kad bi se Kalle i Borta, nešto malo preplavili, jer tad bi njih dvoje vikalo, što glasnije je moglo. Tad bi se znala smijati Sorenova Stina, a Sven još više. I Stina je nasadila bila kokos, koja je izlegla prilično hrpu pilica, no to su bili samo potomci čestitih starih domaćih kokosi i zadovoljavali se sa nuzgrednim prostorijama — s njima nije bilo neprikladno. — Ali poslije, u kasno ljeto doba, kad je Borta konačno mislila, e su sad piliči već dosta dorasli da izumogu napolje, i kad bi je pustila u dvorište, tad ipak zamalo te se Stina i Borta, kao da je nešto kroz tijelo potopilo, — prekrasno je bilo, sogađati, kad su dočarali iz sve, visokih nogu, dugačkih vratova i licaž crnog, ovdje ondje s bijelim pomiješanom perja. I kad je nato pogledajta svoje vlastite pilice, koji su lepršali i lizajali poput mladih zuba, tad je osjetila nešto od onoga, što se zove zavist. — Zar nije i ona mogla iz župnog dvora da nabavi jaja poput Borte? Da, ali ono je bila već podmetnuta toliko jaja pod kokosi, koliko je ovdje ljeta uopće krala — prije nego li je Borta dobila blagoslovljena jaja

od pastovrice. — Iako te nije radi ništa imala da se kaže. — I Sven je stajao prilično dugo u blizini i promatrao Bortine pilice. — Prekrasni! — izjavi konačno. — Da, zar ne, ovi ti se svidjaju! — reče Borta sva blažena. Sorenova Stina podje na ove riječi u sobu, jer nije mogla više da čuje. Borta je poklata sve svoje stari kokosi, osim njih dvije, koje će ostati za Božić, jer je htjela da ima osadnog samo jednu vrst. Blje su samo tri ili četiri prošlogodnja piliceta, koji su imala da prežive zimu. I čim je počeo bivati sivost, uzela je svu peraj u sobu i stavila ju ispod kreveta. Kalle je morao da sačini novi kokosinjac sa dostavno velikim priječicama za te Njemce, kad bi ispružili vrta i bijeli da jedu iz korita. A proli tomu nije Kalle imao ništa da kaže, jer je i on vidjovao u svoje i svoje roditelja vrijeme, kako za stroge zime zatvaraju uvijek peraj u sobu. Hoće li kokosi da lije, moraju imati i dostatno topline — to je bilo jasno. — Sad je morao i Sören Sven misliti na to, da pregleda stare kokosinje ispod postelja. Jer kad je već Borta svoje kokosi uzela bila u sobu, to je morala i Stina svoje u njemu i ostavi, premda nijesu već koji tu zimu njezime u sobi. No jiba bi boljejo, kad bi Bortina kokosi prije počele leći jaja nego li njezine vlastite. — A ipak — tako je bilo. Upravo osim je dana iza Božića prva mlada njemačka kokos izlegla prvo jaja u posteljinu na podnožju Bortina ležaja. — Kako velika li je postala Borta, kad je ugledala prvo jaje! Bilo je žuto. Smjesta je pozvala Kalleja i Ivanu te im ga pokazala. — Orom i pakao, kako je lijepo! — izjavi Kalle te gotovo kao je se posve izmirio, sa svim onim nevoljama i tuda, koja je imao sa pilicima, dok su se bili maleni. (Nastaviti će se.)